

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

Promovisana publikacija **Makroekonomske Analize i Prognoze (MAP)**

Beograd, 05.04.2011.

Institut ekonomskih nauka je, u saradnji sa Beogradskom bankarskom akademijom, promovisao broj 1-2 za 2011. godinu svoje poznate publikacije *Makroekonomske analize i prognoze*. Ovaj broj MAP pokriva kretanja u privredi Srbije u toku 2010. godine sa povremenim komparativnim ili evolutivnim refleksijama na raniji period i pruža prognoze, simulacije i korektivna rešenja za 2011. godinu.

U nastavku je dat sažetak važnijih trendova uočenih u 2010. i prognoza za 2011. godinu iz najnovijeg broja MAP:

- Nakon velikog recesionog trbuha detektovanog prvih godina svetske ekonomske krize (a u nas naročito 2009.), primetno je da je privreda Srbije iz ekonomske depresije tokom 2009. godine prešla u period rastuće bruto dodate vrednosti tokom 2010. godine. Ukoliko 2011. ne bude izborna godina, ovogodišnji rast će biti još veći, ali će prognoziranim tempom rasta, pretkrizni nivo privredne aktivnosti biti dostignut tek u 2012. godini. Nažalost, iako nevelike stope privrednog rasta statistički ukazuju na tehnički izlazak iz recesije, one nisu i neće biti ni iz daleka dovoljne da osetnije povećaju blagostanje građana Srbije u svakodnevnom životu.
- U monetarnoj politici Srbije, nakon skupe politike visokog nivoa referentne kamatne stope (karakteristične za 2007, 2008. i naročito početak 2009), zaključno sa prvim kvartalom 2009. trend se lomi i od tada referentna kamatna stopa beleži konstantan pad da bi se tek maja 2010. zaustavila na nivou od 8,0%. Pad je konstantan i tendencijski, s obzirom na činjenicu da je repo stopa padala dosta brže i signifikantnije u odnosu na kretanje drugih makroekonomskih varijabli. Utisak saradnika MAP je da se sa antikrizom, elastičnijom monetarnom politikom (nakon duge i trapave odbrane nerealnog kursa deviznim intervencijama) prilično zakasnilo. Još važnije, ona nije bila u dosluhu sa drugim merama ekonomske i finansijske politike koje bi, da nisu izostale, iskoristile povoljan monetarni vetar i omogućile da se realnim povećanjem obima proizvodnje izbegnu inflatorni pritisci, nus-proizvedeni sniženjem referentne kamatne stope.
- U fiskalnoj sferi, u odnosu na Zakon o budžetu za 2010. godinu porez na dobit preduzeća je nadmašio očekivanja jer je naplaćen iznos veći od planiranog iznosa za čak 36%. Iznos prikupljenih donacija je za 11,6% veći od planiranog iznosa dok su neporeski prihodi zabeležili pad u odnosu na Zakon o budžetu za 12,5%. Na rashodnoj strani budžeta socijalna zaštita i ostali tekući rashodi su zabeležili najveći rast od 14,0% odnosno 19,1% pojedinačno, dok su drastična smanjena zabeležena kod kapitalnih izdataka (za 32,34%), sa 33,1 milijarde dinara na 22,4 milijarde dinara. U 2010. godini budžetski deficit Republike Srbije je iznosio preko 107 milijardi dinara. Osnovne pretpostavke budžeta za 2011. godinu su rast BDP od tri odsto, odmrzavanje i rast penzija i plata za dva procenta, pri čemu najniže plate moraju da imaju najveće uvećanje. Deficit budžeta Republike Srbije u 2011. godini biće prema prognozama MAP veći za nekih 13-ak milijardi dinara, ali su tome u prilog najavljena i znatno veća državna ulaganja u infrastrukturne projekte.
- Industrijska proizvodnja Srbije povećana je u 2010. godini za 2,9%. Posle izrazito nepovoljnih kretanja zabeleženih u 2009. godine, kada je nivo industrijske proizvodnje smanjen za 12,1%, u 2010. godini je ostvaren porast privredne aktivnosti u ovoj delatnosti.

- Kao i tokom prethodnih godina, učešće poljoprivrede u ukupno ostvarenom BDP Republike Srbije se kretalo u intervalu od 10-12%, dok su budžetska sredstva namenjena Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede iznosila oko 25,6 milijardi RSD (oko 3,5% ukupnih budžetskih izdataka). Eksperti MAP pritom ocenjuju da planirano povećanje agrarnog budžeta za 2011. godinu ne zadovoljava trenutne potrebe nacionalne poljoprivrede, odnosno da budžet nije razvojno orijentisan, te da poljoprivreda kao strateška grana u kriznom periodu zaslužuje veća izdvajanja (trenutni budžet poljoprivrede predstavlja samo oko 50% sume kojom je raspolagalo Ministarstvo poljoprivrede tokom 2008. godine).
- Nominalni rast domaćeg tržišta bankarskih depozita u Srbiji bio je u 2010. značajno niži od rasta u 2009. (6,5% *versus* 27%, respektivno), uprkos nagoveštajima ekonomskog oporavka. Osnovna karakteristika ovog tržišta jeste njegova evrizacija, što iako suprotno namerama NBS, u kontekstu međunarodne finansijske krize nije ni panična ni ekcesna dinamika: srpsko bankarstvo je pretrpelo izvestan odliv, ali svakako ne masivan beg kapitala. Pasivne kamatne stope na dinarke depozite bile su realno negativne, dok su kamatne stope na devizne depozite iako efektivno niže nego ranije ostale pozitivne. Tržište zajmovnog kapitala u Srbiji nominalno je naraslo za 23,4% (realno za 11,4%) u prva tri kvartala prošle godine (što je još uvek manje od 35%-og rasta iz 2008.) ali i to prvenstveno na račun kredita javnom sektoru. Učešće privrede kao korisnika bankarskih zajmova je opalo, dok je stanovništvo stagniralo na oko 31% ukupno odobrenih kredita. Kada bi se zajmovi javnom sektoru i subvencionisani krediti izuzeli iz računice, imali bismo realan pad ako ne i kolaps tržišta bankarskih kredita u Srbiji.
- Preliminarni statistički podaci ukazuju na to da su rezultati spoljnotrgovinske razmene Srbije u 2010. godini bili bolji nego tokom 2009. godine, budući da je došlo do rasta vrednosti izvoza i uvoza, uz održanje spoljnotrgovinskog deficita na sličnom nivou kao prethodne godine. Naime, robni izvoz je nominalno porastao za gotovo ¼, a uvoz za gotovo 10% u odnosu na 2009. godinu, dok je vrednost spoljnotrgovinskog deficita bila niža za 6%.
- Krajem decembra 2010. ukupan spoljni dug Republike Srbije iznosi 23,78 mlrd. evra. Retrospektivno gledajući, nakon blagog pada spoljnog duga Srbije tokom trećeg kvartala (uslovljenog delimično i aprecijacijom evra prema dolaru i drugim valutama zajmovne denominacije), spoljni dug Srbije u poslednjem tromesečju 2010. i početkom 2011. nastavlja da raste. Budući da smo zagazili u predizbornu (ako ne i izbornu) godinu, imajući u vidu da jedino prerađivačka industrija (uz stidljivo razduživanje telekomunikacija, rudarstva i građevine) beleži osetno smanjenje spoljne zaduženosti u sferi korporativnog sektora naše privrede, te s obzirom na to da na kratak rok ne možemo očekivati ozbiljnije prilive novca iz dijaspore niti renesansu donatorskih konferencija usmerenih ka Srbiji ili regionu, izgleda da je nastavak rasta spoljnog duga Srbije neminovan.
- Dužna pažnja je posvećena i samozapošljavanju i širem sektoru malih i srednjih preduzeća u Srbiji, koji je takođe morao izneti svoj deo tereta aktuelne ekonomske krize. Najzad, anticipirajući seriju štrajkova i socijalnog bunta koji je sledio nakon masovnih otpuštanja, te zamrzavanja plata i penzija indukovanih krizom, saradnici MAP sprovedi su detaljnu analizu zaposlenosti, primanja i troškova života u Srbiji. Neprijatna aritmetika proizašla iz te analize govori sama za sebe. Strukturno poboljšanje na ovom planu, dakako, uslovljeno je korektivnim zahvatima u svim gore navedenim sektorima privredne aktivnosti i merama ekonomske politike u Srbiji.